

מימון ובנקאות

עדכוני חקיקה רגולציה ופסיקה

משרד גורניצקי
ינואר 2024

חברות וחברים יקרים ואהובים,

ידיעון נוסף נשלח אליכם בצל מלחמת "חרבות ברזל" ובו ריכזנו בפניכם עדכוני חקיקה, רגולציה ופסיקה שונים בתחום המימון והבנקאות, עבור חודש **ינואר 2024**.

בתפילה ממעמקי הלב לשמירה על חיילנו האהובים וחזרתם בשלום של החטופים – אמן!

אלי אליה, ראש תחום מימון ובנקאות
וצוות הידיעון המשפטי*

10 YEARS
ANNIVERSARY

1.

הצעת חוק התוכנית המאזנת (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2024), התשפ"ד-2024 (מיום 24.1.2024).

נבקש להביא לידיעתכם כי ביום 24 בינואר 2024 פורסמה הצעת חוק התוכנית המאזנת (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2024), התשפ"ד-2024 ("חוק התכנית המאזנת") הכוללת בפרק ו' להצעת החוק הוראות לעניין **מיסוי רווחי בנקים**. חוק התכנית המאזנת נכנס לתוקף ביום 1 במרץ 2024 ויחול עד לתום שנת 2025.

לפי הצעת החוק, בשנים 2022 ו-2023 רשמו הבנקים הישראליים עלייה חריגה בשיעורי הרווחיות, הן בהשוואה לשנים עברו והן בהשוואה לבנקים במדינות אחרות. העלייה הניכרת ברווחי הבנקים נובעת בעיקרה מהוראות הגורם המדינתי המוסמך, בנק ישראל, בדבר העלאת שיעור הריבית במשק, לצד רמת התחרותיות הנמוכה בתחום הבנקאות. על כן הוצע בהצעת החוק לקבוע הוראת שעה לפיה **שיעור מס השכר והריווח שחל על בנקים בהתאם לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975**, יעלה כדלקמן:

- לגבי **רכיב הריווח** – שיעור המס יעלה מ-17% ל-26%;
- לגבי **רכיב השכר** – יישאר המס בשיעור של 17%.

עוד הוצע בהצעת החוק כי העלייה בשיעור המס כאמור לא תחול על בנק בעל היקף פעילות קטן (כהגדרתו להלן).

"בנק בעל היקף פעילות קטן" – בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל; לעניין זה, "שווי נכסים" – שווי נכסיו של הבנק כפי שמופיע במאזן הבנק בדוח הכספי השנתי האחרון שנערך על בסיס מאוחד על פי כללי החשבונאות המקובלים החלים עליו, בצירוף שווי נכסים כאמור של בנק ששולט בו, ובלבד שבשווי הנכסים כאמור לא יימנה אותו נכס יותר מפעם אחת.

חוק ההתיישנות (תיקון מס' 8 – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024 (מיום 25.1.2024)

2.

נבקש להביא לידיעתכם כי ביום 25 בינואר 2024 עבר בקריאה שלישית חוק ההתיישנות (תיקון מס' 8 – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024 ("תיקון מס' 8"). חוק זה נועד להתמודד עם הסיכון בדבר התיישנות תביעות אזרחיות שאינן במקרקעין, בהתאם חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958 ("חוק ההתיישנות") עקב נסיבות המצב הביטחוני השורר במדינה.

נוכח מצב החירום והלחימה עלה החשש כי חלקים ניכרים של הציבור יימנעו מלהגיש תביעות אזרחיות לפני תום תקופת ההתיישנות שלהן, בשים לב לכך שהגשת תובענות אזרחיות לבתי המשפט אינה נמצאת בראש סדר העדיפויות של האזרחים בתקופה הנוכחית.

להלן עיקרי השינוי שמביא החוק ("התיקון"):

- בחישוב תקופת ההתיישנות של תביעה שאינה במקרקעין, תביעה אשר ערב תחילתו של תיקון מס' 8 עדיין לא הסתיימה (25 בינואר 2024) – לא תחושב התקופה מיום 7 באוקטובר 2023 עד ליום 6 באפריל 2024.

- בחישוב תקופת ההתיישנות של תביעה במקרקעין, שתקופת ההתיישנות שלה הייתה מסתיימת בתקופה שבין יום תחילתו של תיקון מס' 8 (25 בינואר 2024) ועד ליום 6 באפריל 2024 - לא תחושב התקופה מיום 7 באוקטובר 2023 עד ליום 6 באפריל 2024.
- הסתיימה תקופת ההתיישנות של תביעה, בין במקרקעין ובין שאינה במקרקעין, בתקופה שמיום 7 באוקטובר 2023 עד ערב תחילתו של התיקון (25 בינואר 2024) - יראו את תקופת ההתיישנות כאילו טרם הסתיימה, ולא תחושב התקופה מיום 7 באוקטובר 2023 עד ליום 6 באפריל 2024.

חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 37), התשפ"ד-2024 (מיום 28.1.2024)

נבקש להביא לידיעתכם כי ביום 28 בינואר 2024 עבר בקריאה שלישית חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 37), התשפ"ד-2024 ("התיקון"). החוק ייכנס לתוקף החל מיום 28 ביולי 2024.

מטרת התיקון הינה לעגן את חובת הבנקים וחברות כרטיסי האשראי ("תאגידים בנקאיים") ליידע את לקוחותיהם באופן אפקטיבי על סיומן של הטבות בנקאיות הניתנות ללקוחות או על שינויים בתקופת ההטבה אם שינויים אלה הוסכמו מראש עם הלקוח.

ההטבות עליהן חל החוק:

- שינויים בשיעורי ריביות;
- שינויים בתעריפי עמלות;
- סיומן של הטבות שניתנו לתקופה העולה על שלושה חודשים.

להלן עיקרי השינוי שמביא החוק:

- תאגידים בנקאיים יחויבו למסור ללקוחותיהם הודעה **21 ימים לפחות** לפני סיום תקופת הטבה בנקאית, וכן לפני כניסתו לתוקף של שינוי בתנאי ההטבה שהוסכם מראש עם הלקוח.
- הודעה כאמור תישלח ללקוח בכתב, למשל בדרך של מסרון, אלא אם כן ביקש הלקוח שלא לקבל הודעות בדרך זו; בנוסף תימסר ההודעה באופן שבו התאגיד הבנקאי שולח הודעות ללקוח כפי שהוסכם ביניהם.
- במקרים בהם ידוע לתאגיד הבנקאי כי הלקוח אינו יכול לקבל הודעה כתובה בתקשורת מיידית ונגישה, נקבע כי תישלח לאותו לקוח הודעה קולית כחלופה להודעה הכתובה.
- המפקח על הבנקים יהיה מוסמך להטיל על תאגיד בנקאי שלא שלח ללקוח הודעה על סיום הטבה או על שינוי שהוסכם מראש, או ששלח הודעה כאמור שלא בהתאם להוראות שנקבעו בחוק - עיצום כספי בסך **50,000 שקלים חדשים**.

4.

תזכיר חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (תיקון מס' 4 – הוראת שעה) (תיקון – הארכת תקופה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024 (מיום 29.1.2024)

נבקש להביא לידיעתכם כי ביום 29 בינואר 2024 פורסם תזכיר חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (תיקון מס' 4 – הוראת שעה) (תיקון – הארכת תקופה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024.

התזכיר נועד להאריך את הוראת השעה הכלולה בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי אשר נחקקה במקור בתחילת שנת 2021, נוכח משבר הקורונה, ואשר במסגרתה התווספו לחוק הוראות מיוחדות, לתקופה מוגבלת, שיצרו מסלול ייעודי של עיכוב הליכים לחייבים, יחידים ותאגידים, המבקשים לאשר הסדרי חוב.

בעקבות פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל' המצויה עדיין בעיצומה, עיקר הליכי החקיקה המקודמים הם אלו הממוקדים במלחמה ומצב החירום. מצב זה עשוי להקשות בקידום תיקון קבוע ותשתיתי לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018. בהתאם לכך מוצע בתזכיר **להאריך את התקופה שבה ימשיך לעמוד בתוקפו מסלול עיכוב ההליכים לשם גיבוש הסדר חוב**, אשר צפויה לפקוע ביום 17 במרץ 2024.

על פי התזכיר, מוצע להאריך את תקופת הוראת השעה בתשעה חודשים, **עד ליום 17 בדצמבר 2024**, וכן להסמיך את שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להאריך בצו את התקופה בשלושה חודשים נוספים לכל היותר.

עדכוני פסיקה

מחוזי

1.

ע"א (תל אביב-יפו) 17473-05-23 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' שמואל דהן (בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו, לפני כבוד השופטת אביגיל כהן, סגנית נשיא)

השורה התחתונה:

נדחתה תביעת לשון הרע שהתקבלה בבית משפט השלום כנגד בנק לאומי, ושעניינה באי-הסרת דיווח למאגר נתוני אשראי בנוגע לסיום הכרזתו של לקוח כ"בעל נתונים המעידים באופן מובהק על כך שאינו עומד בפירעון התשלום". בית המשפט המחוזי קבע כי בנסיבות העניין קיימת לזכות בנק לאומי הגנת תום הלב וכי לא הוכח קשר סיבתי בין אי-הסרת הפרסום ובין הנזק הנטען.

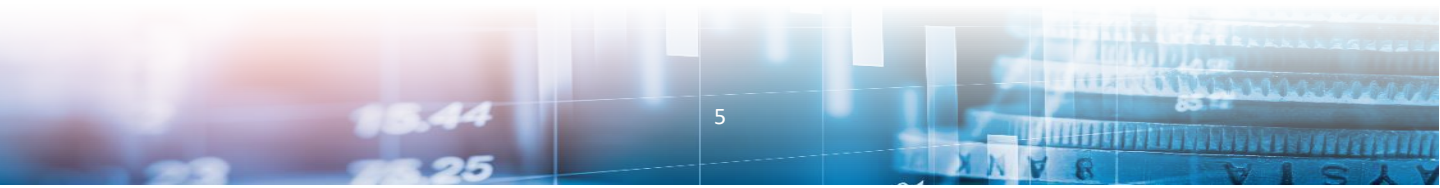

פסק הדין בקצרה:

בית המשפט המחוזי נדרש לערעור שהגיש בנק לאומי ("הבנק") על פסיקת בית משפט השלום שקיבלה את תביעת לשון הרע שהגיש המשיב נגד הבנק ("התביעה"). עניינה של התביעה בדיווח שהעביר הבנק בשנת 2018 למאגר נתוני אשראי (שחוקק מכוח חוק נתוני אשראי התשע"ו-2016) ("המאגר" ו-"חוק נתוני אשראי"), לפיו הוכרז המשיב כ"בעל נתונים המעידים באופן מובהק על כך שאינו עומד בפירעון תשלום", זאת בשל קיומו של חוב העולה על 10,000 ש"ח שנפתח בגינו הליך משפטי נגד המשיב. **בעוד שחובו של המשיב נמחל (בהפטר שניתן בהליך פש"ר) בשנת 2018, הרי שעם כניסתו לתוקף של חוק נתוני אשראי במהלך שנת 2019 לא הסייר או תיקן הבנק את הדיווח האמור, במה שלטענת המשיב מנע ממנו לקבל אשראי ומשכנתא מהבנקים, לזכות במחיר למשתכן, ובכך הקים לו עילת תביעה מכוח איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 ("חוק לשון הרע").**

להגנתו, טען הבנק כי תביעת המשיב הוגשה בשיהוי; כי פניית המשיב ליחידה לפניות הציבור של מערכת נתוני האשראי לצורך ביצוע התיקון נעשתה רק ביולי 2021 (קרי, בחלוף שלוש שנים מקבלת ההפטר בתיקו); כי המשיב לא פעל להקטנת נזקו, פעל ברשלנות ותוך עצימת עיניים; וכי המשיב כשל בהוכחת הנזק שנטען שנגרם לו על ידי הבנק. בנוסף, טען הבנק שאין הוא האחראי לפרסום הדיווח במאגר מכיוון שזה מנוהל כלל על ידי בנק ישראל.

בציירו את המסגרת העובדתית, ובטרם הכרעתו בערעור, מציין בית המשפט כי **אין מחלוקת על כך שעל הבנק היה לתקן את הדיווח למאגר לאחר שהתקבל אצלו פסק הדין בנוגע להפטר בתיקו של המשיב.** בעוד שהבנק ביצע את התיקון האמור בספריו שלו, הוא נמנע מלעשות כן גם ביחס למאגר, במסוך לכניסתו לתוקף של חוק נתוני אשראי.

ביחס לעילת התביעה מכוח חוק לשון הרע, **בית המשפט מחליט לאמץ את נקודת המוצא של בית משפט קמא על פיה אין מניעה לתבוע בעילה זו**. בהקשר זה מעניין לציין כי החלטה זו מגיעה לאחר התייחסות קצרה ויזומה של בית המשפט לשאלת סעיף 114 לחוק נתוני אשׂראי, שקובע כי מעשה או מחדל בניגוד להוראות החוק מהווה עוולה נזיקית שלגביה תחול פקודת הנזיקין. בית המשפט מדגיש כי אינו נדרש לשאלה זו, אך לצד זאת גם מציין כי **בימים אלה מתברר בבית המשפט המחוזי בירושלים ערעור על החלטת בית משפט השלום שבה נקבע כי לאור סעיף 114 לחוק נתוני אשׂראי לא ניתן לתבוע בגין פרסום לשון הרע במקרה של הפרה לא זדונית של הוראות החוק**. אנו במערכת הניוזלטר נדאג כמובן לעדכנכם בדבר ההכרעה בערעור זה, כשזו תתקבל.

באשר להכרעה בערעור של הבנק, בית המשפט אמנם אינו מוצא לנכון להתערב בקביעת בית משפט קמא שלפיה אכן פורסם לשון הרע, אולם קובע כי במקרה דנן **לא הוכח קשר סיבתי בין אי הסרת הפרסום ובין הנזק שנטען**, שכן עובדת היותו של המשיב כמי שהיה מצוי בעבר בהליכי פשׂר ממשיכה להישאר במאגר בכל מקרה, אפילו אם היה מוסר הפרסום. יתרה מזו, לדעת בית המשפט **"ספק אם דיווח על הליך משפטי תלוי ועומד בסכום העולה על 10,000 שׂה הוא דיווח "קשה" יותר מדיווח על כך שהאדם היה בעברו פושט רגל"**. זאת ועוד, המשיב בעצמו העיד כי קיבל בפועל אשׂראי מבנק אחר, בניגוד לטענותיו בדבר סירובם של הבנקים להעניק לו אשׂראי כאמור.

בנוגע לאי הקטנת הנזק שנטענה ביחס למשיב קובע בי המשפט כי כבר בשנת 2019 הוציא המשיב, לבקשתו שלו, דו"ח נתוני אשׂראי אשר לו היה מעיין בו היה לבטח מוצא את דבר הפרסום לגביו, ולכן במקרה שכזה **"המצופה מאדם המבקש שהמידע יוסר, הוא לפנות בבקשה להסרת המידע"**.

בנוסף לקביעה זו, **בית המשפט גם קובע שלזכות הבנק עומדת הגנת תום הלב בהתאם לסעיף 15(1) לחוק לשון הרע**. קביעה זו מנומקת בעדותו של הבנק כי עם כניסתו לתוקף של חוק נתוני האשׂראי לא ידע הבנק שעליו למחוק מידע בנוגע להליך משפטי תלוי ועומד ובמקומו להותיר מידע ממנו נובע כי המשיב היה בהליך פשׂר שבו "נמחלו" לו חובותיו. בנוסף, לדעת בית המשפט עד לבקשת הסרת המידע שהוגשה על ידי המשיב בשנת 2021 הבנק אף **"לא היה חייב לדעת על הנסיבות שמהן משתמעות לשון הרע"**. בכל אלה, כך קובע בית המשפט, יש משום הסבר המספק את הדעת באשר לשאלה מדוע לא הוסר הפרסום על ידי הבנק. לפיכך, **בית המשפט מחליט לקבל את ערעורו של הבנק**.

המידע הכלול במסמך זה הינו מידע כללי ותמציתי בלבד, אינו מחליף את הצורך בעיון מעמיק בנוסח המלא של ההחלטה/הפרסום/הוראת החוק הרלוונטיים, אינו מהווה חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו בכל דרך ואופן שהם. לקוחותיו של משרד גורניצקי עשויים להיות בעלי עניין בתכנים המוזכרים במסמך זה.